

חוזר ילד"ן מס : 705/01/2016

גמלה בגין "צורך בהשגחה" אצל ילדים להם רגישות למזון

מטרת החוזר

לקבוע את הכללים למתן גמלה לילדים הרגישים למזון ונצרכים להשגחה באופן ניכר ביחס לבני גילם.

כללי

כותבי החוזר: ד"ר דני ברש וד"ר אבי שכטר.
בקביעת ההנחיות המפורטות בחוזר השתתפו גם: פרופ' ננסי אגמון, פרופ' אשר ברזילי, ד"ר עמיחי ברזנר, ד"ר מילה ברק, ד"ר דניאל גולן, פרופ' אהרן גליל, פרופ' אילן דלאל, ד"ר ארי הלוי ופרופ' עמוס עציוני.
מאשר החוזר: ד"ר ישי אוסטפלד.
תוקף: מרגע פרסום החוזר.

כללי

בהתמלא התנאים המזכרים, על פי חוזר זה, תיקבע זכאות לגמלת ילד נכה בעילת "צורך בהשגחה", לשם סיוע להורי הילד במניעת החשיפה החוזרת לאלרגן ולהקלת אפשרותם להעניק מענה דחוף, בעת תגובה אלרגית.

מבוא

- א. ככלל, גמלת ילד נכה בעילת "השגחה" מיועדת להורי הילדים על מנת להקל את יכולת ההשגחה שלהם על ילדם ובמטרה לצמצם סכנות קשות לילד או לסביבתו.
- ב. ילדים הסובלים מרגישות למזון (רגישות המתווכת על ידי מנגנון IgE) עלולים ללקות בתגובה אלרגית משמעותית, בעקבות חשיפה חוזרת למזון לו הם רגישים. חומרת התגובה לחשיפה חוזרת אינה ניתנת לניבוי.
- ג. מניעת החשיפה למזון זה מהווה "רפואה מונעת" והיא הגישה הרפואית העיקרית והנכונה.
- ד. מניעת החשיפה החוזרת מוטלת בראש ובראשונה על הורי הילד הרגיש, כחלק מ"האחריות ההורית" ו"גמלת ההשגחה" נועדה על מנת להקל בעומס הזה.
- ה. חוזר זה מביא בחשבון את הסיכון המוגבר לילדים החל מהעת בו הופכים לניידים באופן משמעותי ועד הגיל בו הופכים מודעים לסיכוני הסביבה.

- ו. ליקוי התנהגותי או בעיה אחרת הפוגעת בשיקול דעת הילד ביחס לבני גילו ופוגעת במודעותו של הילד לסיכוני הסביבה תהווה סיבה להארכת משך הגיל לזכאות.
- ז. החוזר מביא בחשבון את העובדה ששיעור הרגישויות המופיעות בגיל הצעיר פוחת באופן ניכר במהלך השנים הראשונות לחייו של הילד. מאידך, אם הרגישות אינה חולפת, הסיכוי להיעלמותה פוחת עם הזמן ודרגת סיכון החיים בקרות תגובה נוספת גדלה.
- ח. קיומה של מחלת אסתמה פעילה במקביל לרגישות למזון מהווה גורם סיכון נוסף להתפתחות תגובה אלרגית משמעותית בקבוצת גיל זו.
- ט. החוזר מותיר מקום לשיקול דעת רופאי הוועדה הרפואית ולרופא המומחה לאלרגיה המטפל בילד ובכלל זאת להמלצתו להצטיידות במזרק אפיפן.

הגדרות וכללים להפעלת החוזר

- א. מזון - ובכלל זאת חלב פרה, דגים, ביצים, שומשום, אגוזים, בוטנים או כל מזון אחר.
 - ב. רגישות למזון - אירוע עם הסתמנות קלינית של תגובה אלרגית מתוכתת ע"י מנגנון אימונוגלובולין E (IgE mediated), בעקבות חשיפה למזון.
 - ג. תגובה אלרגית משמעותית - הסתמנות קלינית המתאפיינת במרכיבים נשימתיים (בהם - סטרידור, צפזופים, שיעול משמעותי וירידה בסטורציה), או שוק אנפילקטי (הכולל - ירידת לחץ דם או אובדן הכרה).
 - ד. אסתמה פעילה - מחלת אסתמה הדורשת טיפול תרופתי קבוע ומעקב סדיר אצל רופא ריאות או אלרגיה במהלך השנה האחרונה. לצורך הגדרה זו יובאו בחשבון טיפול במשאפי סטרואידים, מרחיבי סמפונות ארוכי טווח או מונטלוקאסט בלבד.
 - ה. תבחני אלרגיה - בדיקות עזר לאבחנת רגישות יתר מסוג תבחין עורי (SPT), תבחין דם או מבחן תגר.
- ו. ליקוי התנהגותי או בעיה אחרת הפוגעת בשיקול דעת הילד ביחס לבני גילו ופוגעת במודעותו לסיכוני הסביבה תהווה סיבה להארכת משך הגיל לזכאות, ככול שיידרש. הארכת משך הזכאות לפי עילה זו תקבע רק בהתבסס על חוות דעת ברורה בנושא מאת רופא ילדים מומחה לנוירולוגיה והתפתחות הילד או רופא מומחה בפסיכיאטריה של הילד והמתבגר.
 - ז. גיל תשעה חודשים מהווה בדרך כלל ציון לניידותו ולנגישותו העצמאית של הילד למזון בסביבתו ומהווה לכן את הגיל הקובע לתחילת זכאות אפשרית ל"השגחה" עקב רגישות למזון.
 - ח. גיל עשר שנים מהווה בדרך כלל ציון לקיום מודעות של הילד לסיכוני הסביבה ומהווה לכן את הגיל הקובע לתום הזכאות ל"השגחה" עקב רגישות למזון.

המדדים לזכאות לגמלה

- א. בהתקיים כל התנאים הבאים:
 - מגיל מלאות תשעה חודשים ועד מלאות עשר שנים.
 - קיום רגישות למזון מכל סוג שהוא, המתווכת במנגנון Ig E.
 - עדות לתגובה אלרגית משמעותית הכוללת מרכיב נשימתי, או "הלם אנפילקטי" בעקבות החשיפה למזון האמור.
 - המלצה מאת רופא מומחה לאלרגיה, להצטיידות במזרק אפיפן.
- ב. אירוע של רגישות יתר מכל סוג אחר, אין בו די כדי לזכות בגמלה.

מדדים לחידוש הזכאות לגמלה

- א. חידוש הזכאות יעשה בכפוף לקיום עדות להמשך הרגישות למזון בבדיקת עזר (טסט עורי, תבחין דם או מבחן תגר), שבוצעו בתוך החצי השנה הסמוכה למועד הדיון.

אופן קביעת הזכאות לגמלה

- א. זכאות ראשונה לגמלה תיבדק בוועדה רפואית ובהתקיים המדדים לזכאות, תקבע זכאות זמנית ראשונה לשנתיים.
- ב. בתום התקופה הראשונה ובהתקיים המדדים לחידוש הזכאות, תקבע זכאות זמנית לשלוש שנים.
- ג. בתום התקופה השנייה ובהתקיים המדדים לחידוש הזכאות, תקבע זכאות קבועה שתסתיים במלאת לילד 10 שנים.
- ד. הארכת הזכאות על ידי הוועדה הרפואית תוכל להתבצע ללא נוכחות הילד, על סמך תיעוד רפואי. עם זאת רשאת הוועדה בכל עת לזמן על פי שיקול דעתה את הילד לבדיקה בפניה.
- ה. במידה והחליט הרופא המומחה לאלרגיה שלא לבצע בדיקות עזר להוכחת המשך הרגישות, ינמק בכתב את החלטתו בפני הוועדה והיא רשאית להמשיך הזכאות באופן המתואר לעיל, אף ללא ביצוע בדיקות העזר, בהתאם לשיקול דעתה.

ילד הידוע כרגיש למזון שלא לקה בתגובה אלרגית משמעותית

- א. הזכאות לגמלה תינתן לילדים להם עדות לרגישות למזון, על פי תבחיני אלרגיה ובלא עדות להסתמנות קלינית נשימתית, בהתקיים כל התנאים הבאים:
 - מגיל מלאות תשעה חודשים ועד מלאות עשר שנים.
 - הילד לוקה במחלת אסטמה פעילה, כמתואר בהגדרות חוזר זה, בלבד.
 - לילד עדות לרגישות למזון, על פי מבחן תגר בלבד.
- ב. הזכאות במקרים אלו תינתן בכל פעם למשך תקופת זכאות, כפי שהוגדר לעיל.

ג. חידוש הזכאות יעשה בהתקיים התנאים הבאים:

- המשך הרגישות למזון, לפי מבחן תגר שבוצע בתוך החצי השנה הסמוכה למועד הדיון.
- המשך מחלת אסטמה פעילה, על פי תיעוד מרופא מומחה למחלות ריאה, שנערך בחצי השנה הסמוכה למועד הדיון.

ד. במידה והחליט הרופא המומחה לאלרגיה שלא לבצע בדיקות עזר להוכחת המשך הרגישות, ינמק בכתב את החלטתו בפני הוועדה והיא רשאית להמשיך הזכאות באופן המתואר לעיל, אף ללא ביצוע בדיקות העזר, בהתאם לשיקול דעתה.

הנחיות נלוות

א. ההכרה באירוע הרגישות למזון תעשה על בסיס תיעוד ממוסד רפואי מוכר, שנכתב בסמוך לקרות האירוע ואשר כולל את האבחנה, ההסתמנות הקלינית של אירוע הרגישות והטיפול אשר ניתן בעקבותיו.

ב. לצורך כך אין די במסמך רפואי המדווח על האירוע בדיעבד, לפי עדות ההורים.

ג. באשר לילד הסובל ממחלת אסתמה פעילה - נדרש תיעוד עדכני מרופא ריאות או אלרגיה מטפל.

ד. במקרים יוצאי דופן של העדר תיעוד כנדרש לעיל ואשר בהם החליט רופא האלרגיה המטפל, משיקולים קליניים מהותיים, שלא לבצע בדיקות עזר להוכחת הרגישות, ינמק בכתב את הסיבות להחלטתו בפני הוועדה והיא רשאית לקבוע זכאות בהתאם לשיקול דעתה הקליני.

הערה לנושא גמלה בגין "טיפול רפואי מיוחד"

א. לצורך זכאות לגמלה בגין "טיפול רפואי מיוחד" לילד הסובל מיותר ממחלה אחת נדרשת צבירה של ארבעה פריטים לפחות (4/7 פריטים).

ב. לכן, גם במקרים בהם יקבע צורך בהשגחה בגין רגישות למזון המבוססת גם על קיום מחלת אסטמה פעילה כמתואר לעיל, יחשבו הרגישות למזון והאסטמה כשתי מחלות שונות וידרשו לצורך קביעת זכאות בגין "טיפול רפואי מיוחד" ארבעה פריטים (4/7).

ג. במקרה זה יש לייחס את פריט ה"השגחה" לרגישות למזון ולא לאסטמה.

תחולת הזכאות

א. מועד תחילת הזכאות יקבע החל מיום קרות האירוע המזכה ולא מעבר לשנה רטרואקטיבית.

ב. לא תיקבע זכאות לפני מלאות גיל מלאות תשעה חודשים ולאחר מלאות עשר שנים.

ד"ר ישי אוסטפלד
הרופא הראשי והמנהל הרפואי
הביטוח הלאומי

חוזר המנהל הרפואי

הלשכה הרפואית

רשימת תפוצה:

רופאי הועדות הרפואיות

רופאי הסניפים

ד"ר מרק טרגין, סגן המנהל הרפואי

ד"ר דני ברש, רופא אחראי תחום ילד נכה

ד"ר אבי שכטר, רופא יועץ ילד נכה

לימור לוריא, מנהלת אגף נכויות

ציפה פינקל, יעל גולן, לשכה רפואית

גב' איילת כהן קלויזנר, מנהלת תחום נכויות מיוחדות

גב' ירונה שלום, מנהלת אגף וועדות